

Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujaosto 30.4.2025

Paikalla+Teams: Ahonen, Aspala, Harjula, Heikkinen, Heinonen, Jyväkorpi, Kallio, Karjala, Karppi, Karulinna, Kaskinen, Koivu, Koskinen, Launto-Tiuttu, Leskinen, Lindholm, Metsänranta, Myllykoski, Myllymäki, Norontaus, Perho, Perkonoja, Ranta, Rautalin, Saaristo-Levin, Salminen, Siitonen, Somerpalo, Sormunen, Tuovinen, Törmä, Veck, Veivo, Wirén

MUISTIO

1. Kokouksen avaus, asialistan hyväksyminen ja puheenjohtajan avaussanat

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Ajankohtainen katsaus kansalliseen ilmastosääntelyyn ja valmisteluihin

a. Pitkä ja keskipitkän aikavälin suunnitelma

Riikka Leskinen esitteli keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU3) valmistelutilannetta. Valmisteilla on myös pitkän aikavälin suunnitelma. Kumpikin on ilmastolain edellyttämiä suunnitelmia. KAISUn kohteena on taakanjakosektorin päästöt ja politiikkatoimet. Valmistelun koordinoinnista vastaa ympäristöministeriö ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2025 aikana.

Uuden Kaisun lähtökohtana on arvioida taakanjakosektorilla tarvittavia toimia vuosien 2030 ja 2035 tavoitteiden saavuttamiseksi mutta päästökehitys tarkastellaan vuoteen 2040 asti. Valmistelun yhteydessä on päivitetty perus- ja politiikkaskenaarioita.

Kokonaispäästöt (pl. LULUCF) ovat laskeneet odotuksia nopeammalla tahdilla, syynä erityisesti päästökaupan ohjausvaikutus. Taakanjakosektori on edennyt hitaammin, mutta sekin oikeaan suuntaan ja EU-velvoitteiden mukaisesti. Maankäyttösektorin nettohiilinielu on pienentynyt vuoden 2005 jälkeen merkittävästi. Viime vuosina sektori on ollut nettopäästölähde. Nettohiilinielun romahtamisen vuoksi nettopäästöt eivät ole vähentyneet vuoden 2005 jälkeen. Maankäyttösektorin suunnitelmaa ei olla päivittämässä.

Taakanjakosektorin päästöt ovat trendimäisesti vähentyneet vuodesta 2005 (-26 %). Nykytoimiskenaariossa vaje on vuonna 2030 n. 1,7 Mt CO₂, joten uusia toimia tarvitaan.

Vuoden 2021, 2022 ja 2023 päästökiintiöt alitettiin selvästi. Kertyneellä ylijäämällä (n. 4,1 Mt CO₂-ekv.) voidaan tarvittaessa kompensoida tulevien vuosien mahdollisia kiintiöiden ylityksiä. Se ei tule kuitenkaan riittämään pitkälle. Kiintiöt kiristyvät vuosi vuodelta (jakson 2026–2030 kiintiöt vahvistetaan vuoden 2025 aikana). Vuosien edetessä vuoteen 2030 kiintiöiden ylitysten todennäköisyys tehtyjen arvioiden perusteella kasvaa.

Kaisun mitoituksen lähtökohtina ovat tavoitteet:

- EU:n taakanjakoasetuksen mukainen velvoite jaksolle 2021–2030: 50 %:n päästövähennys vuonna 2030 + päästökiintiöura
- Ilmastolain tavoite vuodelle 2030: 60 %:n päästövähennys
- Ilmastolain tavoite 2035: hiilineutraalius

Johtopäätökset:

- Kaisu 3:ssa on määriteltävä riittävästi toimia, jotta taakanjakosektori voi täyttää omat velvoitteensa, mutta myös antaa riittävä kontribuutio ilmastolain mukaisiin tavoitteisiin. Uusia toimia tullaan tarvitsemaan täysimääräisesti.

- Uusia toimia tullaan tarvitsemaan, koska kaikkia Kaisu 2:n toimia ei olla toteuttamassa täysimääräisesti. Ilmastovuosikertomuksessa 2024 on myös todettu lisätoimien tarve. Suunnitellut heikennykset esim. jakeluvelvoitteeseen vaikuttavat myös päästökehitykseen.
- Merkittävä riski on LULUCF-sektorin vajeen siirtyminen taakanjakosektorin kannettavaksi.

SYKE on käynnistänyt pohdinnan hiilineutraaliuden määritelmän tarkentamisesta. Riikka kertoi myös, että maakuntajohtajat ovat pohtimassa yhteistä kannanottoa ilmastopolitiikkaan liittyen.

Keskustelussa nostettiin esille tavaraliikenteen vaihtoehtojen käyttövoimien jakeluverkon puute. Kunnilla on tässä merkittävä rooli palvelualueiden kaavoittamisessa ja jakelun edistämässä. Toisaalta jakeluverkko voisi edetä kaupalliselta pohjalta, mutta päinvastoin Varsinais-Suomessa kaupallista toimintaa ollaan supistamassa. Jakelupaikoille on ilmestynyt rekkaparkkipaikoita. Toivottiin, että tämä asia nostettaisiin esille eri lausunnoissa.

Suomessa raskaan liikenteen biokaasuautojen rekisteröinti on kasvussa, mutta muualla Euroopassa kaasun liikennekäyttöä ollaan ajamassa alas. Vetyautoja on jo markkinoilla, mutta ei vielä Suomessa. On epäselvää, mikä niiden hinnoittelu (hankinta ja käyttökustannukset) tulee olemaan. Vedyn liikennekäyttökeskustelu on kansainvälisesti mollivoittoista. Asemia on suljettu ympäri maailmaa kannattamattomuuden vuoksi. Voi olla muna-kana -ilmiö kaluston ja tankkausasemien välillä.

Vedystä pystytään tekemään myös sähköä, mihin tarvitaan hiilidioksidia. Tätä sähköä voitaisiin käyttää olemassaolevan jakeluverkoston kautta eikä olisi vetyyn liittyvää räjähdysvaaraa. Harjavaltaan on valmistunut e-metaanin tuotantolaitos. Hiilidioksidin lähde on ei-fossiilisperäinen (esim. biokaasu) ja sähkö uusiutuvaa (aurinko, tuuli).

b. Sosiaalinen ilmastorahasto, suunnitteilla olevat toimet

Riikka kertoi ilmastorahastosta:

- Suomessa 400 milj. kokonaisuus
- tukee Kaisun toimenpiteitä
- valmistelusta tullut niukasti julkista tietoa, seurataan tilannetta

3. Varsinais-Suomen maakuntastrategia

a. Maakuntaohjelman tavoitteet ja toimenpiteet, luonnokseen tulleet kommentit

Jaostolta aiemmin pyydetty kommentit on toimitettu eteenpäin. Käytiin läpi jaoston jäseniltä saadut kommentit ja koottiin vielä lisäyksiä niihin. Varsinainen lausuntokierros on syksyllä. Kommentteja on pyydetty useilta verkostoilta. Osa on saattanut välittää kommenttinsa toisen verkoston kautta.

Keskustelussa todettiin, että maakuntaohjelma vaatii vielä kirkastamista. Ohjelma on laaja ja siitä on vaikea saada kokonaiskäsitystä. Ohjelmassa tulisi näkyä, mikä on ainutkertaista juuri Varsinais-Suomessa. Teemojen yhteydet toisiinsa pitäisi saada näkyväksi, esim. ilmasto/ekosysteemimuutokset/maatalous, ruoantuotanto (kasvitaudit, pölyttäjät,..) tai kriisikestävyyden yhteys luonnon turvaamiseen, uusiutuvaan energiantuotantoon.

Nostettiin myös esille, että elinkeinomahdollisuuksia tulisi korostaa. Maaseutu tulisi nähdä muutenkin kuin ruoantuottajana, mm. uusiutuvan energian tuotanto, metsätuotteet.

Luontoa ja ekologista kestävyttä pidettiin tärkeänä. Onko vesi ja vedenkierto otettu huomioon? Saaristomeri on mukana, mutta pohjavesien suojelua ei ole mainittu. Pk-sektorin (ilmasto)toiminnan vauhtiin saaminen on keskeistä. Päästöjen vähentämisen tarkastelua on vain kiertotalouden kohdalla. Rakentamisen sektori ei sisälly ohjelmaan. Nostettiin esiin myös energia- ja liikenneköyhyden tematiikka.

Varsinais-Suomen ilmastotiekartta on mainittu, mutta sen sisältöä ei ole avattu ohjelmaan. Tiekartan ja ohjelman suhdetta pitää vielä pohtia. Yleisviestit ovat olleet muissakin ryhmissä ja verkostoissa melko yhteneväisiä. Merkittävänä tulevaisuuden mahdollisuutena nostettiin vedyn johdannaisten valmistus, joita voitaisiin hyödyntää meriliikenteessä. Se olisi yksi meidän alueellemme sopiva tavoite.

Riikka lupasi koota kokouksessa nostetut asiat yhteen ja toimittaa eteenpäin.

4. Jäsenten muut tiedoksi tuotavat asiat

a. Jäsenten ajankohtaiset

- Kauppakamarin ilmastokysely, Krista Ahonen
 - o kyselyn tulokset julkaistiin kokousta edeltävänä päivänä, vastaajia reilu 1000 pk-yritystä, edellinen kysely toteutettiin kaksi vuotta sitten
 - o 44 % asettanut päästövähennystavoitteita, 45 % laskenut hiilijalanjälkeä
 - o 36 % pitää ilmastotoimia taloudellisesti kannattavina pitkällä aikavälillä, 19 % lyhyellä aikavälillä
 - o noin 60 % näkee ilmastotoimen välttämättömiksi markkinoilla pysymiseksi ja/tai se on kilpailuedun lähde
 - o todettiin, että kaikkia toimia yritykset eivät näe ilmastotoimina vaan enemmänkin kustannustehokkaana toimintana, esim. energiatehokkuuteen liittyvät toimet
 - o ilmastotoimet voidaan nähdä kulueräksi > turhautumista, kriittisyyttä, ilmastotoimia pakolla
 - o toimet linkittyvät mediassa raportointivelvollisuuksiin, mikä voi turhauttaa, kun suoraa hyötyä ei nähdä
 - o nähdään, etteivät ilmastotoimet tuo lisää asiakkaita, asiakkaat eivät edelleenkään vaadi yrityksiltä tekoja, paine tulee enemmän muilta yrityksiltä
 - o pienet yritykset eivät pääse isompiin toimiin kiinni
 - o esille pitää nostaa positiivisia kokemuksia
 - o Kauppakamari tarjoaa yrityksille koulutusta, myös valtakunnallisella ELY-keskusten ilmastoyksikölle olisi tarjottavana koulutus Pk-yrityksille
 - o [PP-esitys tuloksista](#)
- Uudenkaupungin hallitus hyväksynyt juuri ilmasto-ohjelman (ILMO)
- Mynämäellä on avattu Mynälahti-portaali ja vesistösuunnitelmaa kootaan
 - o Mynämäki on myös mukana Hinku-kriteeristön kehittämisessä
- Maatuulivoimaa koskeva selvitys on päivitetty vaihemaakuntakaavan taustaineistoksi: [Maatuulivoima Varsinais-Suomessa – päivitysselvityksen julkaisuwebinaari - Varsinais-Suomen liitto](#)
- Käytiin keskustelua SYKEN päästölaskennasta. Vaatii kehittämistä. Maatalouden ja ruoantuotannon päästöjä tulisi tasapuolistaa kuntien välillä. Laskentatavat pitäisivät olla ymmärrettäviä ja paremmin aukikirjattuja. Pitäisi kehittyä kulutusperäisempiin päästötietoihin, mutta toisaalta tällöin päästömäärät

moninkertaistuisivat (kun laskettaisiin esim. yritysten arvoketjut, asukkaiden matkustaminen) eivätkä vastaisi koko Suomen yhteenlaskettuja päästöjä. Tällainen laskenta on myös erittäin haastava. Ruoantuotannon osalta korjausta tarvitaan.

- Ilmastotyön tilanne Varsinais-Suomen kunnissa:
 - o Ilmastosuunnitelma on valmistunut kevään aikana: Laitila, Nousiainen, Mynämäki, Uusikaupunki
 - o Muutamassa kunnassa, esim. Salossa ja Raisiossa, suunnitelmaa ollaan päivittämässä
 - o Viidessä kunnassa suunnitelma on vielä tekeillä
 - o Todettiin, että kuntien ilmastotyössä on edistytty hyvin, suunnitelmat edistävät systemaattisuutta

b. Tiedoksi

- [Ilmasto- ja luontobarometrit 2025: Suomalaisten tietoisuus ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta on vahva](#)
- [Uudet energiatehokkuussopimukset käyntiin 2026 – Suomen energiatehokkuuden maajoukkue kootaan nyt](#)
- [Ilmastopaneelin muistio ja raportti: Ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii nopeita korjaavia toimia maankäyttösektorilla](#)

c. Jaoston jäsenten päivittäminen

- jaoston jäsenten päivitys toteutetaan ensi syksynä, pääsääntöisesti jatketaan nykyisellä kokoonpanolla
- täydennyksiä mm. teollisuudesta, hyvinvointialueelta ja srk-yhtymästä
- kuntien edustus tarkistetaan
- uusi nimeämispyyntö tulossa syksyllä

d. Tilaisuuksia:

- [Kuntien ilmastokonferenssi Turussa 21.–22.5.2025](#)
- [Hiilineutraali-webinaarit \(SYKE\)](#)

5. Seuraava kokous

- Seuraavan kokouksen ajankohdaksi sovittiin **20.8. klo 13.00**

6. Kokouksen päättäminen